ΑΣΤΗΡ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

«Πάντα δοκιμάζετε, τὸ καλὸν κατέχετε».

Ἔτος 77ον ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 1941 Ἀριθ. 1

ΝΕΟΝ ΕΤΟΣ

«Διατρέχομεν τὰ ἔτη ἡμῶν ὡς διανόημα».....
«Δίδαξον ἡμᾶς νὰ μετρῶμεν οὕτω τὰς ἡμέρας ἡμῶν, ὥστε νὰ προσκολλῶμεν τὰς καρδίας ἡμῶν εἰς τὴν σοφίαν». (Ψαλμ 90:9,12)

Ἓν ἔτος παρῆλθε καὶ τὸ Νέον Ἔτος ἀνέτειλε. Μὲ τί σκέψεις ἆρά γε εἴδομεν τὸ παλαιὸν ἔτος νὰ σβύνῃ; Καὶ μὲ τί εἴδους σκέψεις ὑπεδέχθημεν τὸ Νέον τοῦτο Ἔτος; Τὰ ἔτη μας, εἰς τὴν ζωὴν αὐτήν, εἶναι ὀλίγα· τρέχουν καὶ χάνονται ὡς διανόημα· ἀλλοίμονον δὲ ἂν δὲν ἔχωμεν τὴν φρόνησιν νὰ σταθῶμεν διὰ νὰ ἀνασκοπήσωμεν τὴν πεῖραν τοῦ παλαιοῦ Ἔτους καὶ νὰ ἑτοιμασθῶμεν διὰ τὸ Νέον. Τί διαλογισμοὶ ἀνέρχονται εἰς τὸν νοῦν μας, ἐνῷ στρέφομεν τὸ βλέμμα πρὸς τὰ ὀπίσω; Ἂς ἀνοίξωμεν τὸ βιβλίον τῆς μνήμης: Πόσαι ἁμαρτίαι, πόσαι πτώσεις! Ποῖος ἠμπορεῖ νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι δὲν ὑπάρχει τοιαύτη σελὶς εἰς τὸ ἰδικόν του βιβλίον; Τίνος ὁ λογαριασμὸς εἰς τὸ τέλος τοῦ 1940 δὲν παρουσιάζει χρεωστικὸν ὑπόλοιπον; Πόσα καλὰ ἦτο εἰς τὸ χέρι μας νὰ κάμωμεν καὶ δὲν τὰ ἐκάμαμεν. Πόσα ἐξ ἄλλου πράγματα ἐπράξαμεν, τὰ ὁποῖα δὲν ἔπρεπε νὰ ἐπιτρέψωμεν εἰς ἑαυτούς! Πόση ματαιότης! Ποία χλιαρότης εἰς τὰ πνευματικά! Πόσοι λόγοι περιττοὶ καὶ σαπροὶ ἐξέφυγον ἀπὸ τὸ στόμα μας! Πόση ὀκνηρία καὶ νωχέλεια εἰς τὸ νὰ ὑπηρετήσωμεν τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ! Ἐσπαταλήσαμεν χρόνον ἀπείρου ἀξίας ἀσκόπως καὶ κάποτε θλιβερῶς διὰ τὸν ἑαυτόν μας καὶ τοὺς πέριξ ἡμῶν ἀνθρώπους. Ποῖος δὲν εἶναι ἔνοχος; «Ἐὰν εἴπωμεν ὅτι ἁμαρτίαν δὲν ἔχομεν, ἑαυτοὺς πλανῶμεν, καὶ ἡ ἀλήθεια δὲν εἶναι ἐν ἡμῖν» (Α΄. Ἰωάν. α΄. 8). Ἂς ὁμολογήσωμεν λοιπὸν ταπεινῶς τὰ πράγματα ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ἐὰν δὲν πρόκειται νὰ ἐξαπατήσωμεν τοὺς ἑαυτούς μας.

Ἂς παρατηρήσωμεν εἰς τὴν ζωὴν τοῦ κόσμου γενικῶς ποίας σκέψεις μᾶς φέρει εἰς τὸν νοῦν τὸ παρελθὸν ἔτος. Πόσαι ἀλλαγαὶ ἐσημειώθησαν! Χιλιάδες χιλιάδων ἀνθρώπων ἤρχισαν τὸ ἔτος 1940 εὐτυχισμένοι καὶ τὸ ἐτελείωσαν δυστυχεῖς. Χθεσινοὶ πλούσιοι εἶναι σήμερον πτωχοί. Κράτη ὁλόκληρα ἐξηφανίσθησαν ἀπὸ τὸν χάρτην, μυριάδες ἀνθρώπων εὐτυχισμένων μετεβλήθησαν εἰς προσφυγικὰς μάζας. Ἰσχυραὶ αὐτοκρατορίαι ἐσαλεύθησαν. Ἀληθῶς τὸ παρελθὸν ἔτος ἀπέδειξε ζωηρότατα ὅτι ὁ κόσμος παρέρχεται... Μᾶς ἀπέδειξεν ὅτι δὲν ὑπάρχει κανεὶς ἀνθρώπινος παράγων, εἰς τὸν ὁποῖον δυνάμεθα νὰ στηριζώμεθα. «Ἐπικατάρατος ὁ ἄνθρωπος, ὅστις ἐλπίζει ἐπὶ ἄνθρωπον καὶ κάμνει σάρκα βραχίονα αὐτοῦ, καὶ τοῦ ὁποίου ἡ καρδία ἀπομακρύνεται ἀπὸ τοῦ Κυρίου» (Ἱερεμ. ιζ΄. 5).

Ἀλλ᾽ ἐπὶ τέλους ὁ πιστὸς ἔχει καὶ κάτι καλλίτερον νὰ ἀποκομίσῃ ἀπὸ τὴν ἀνασκόπησιν τοῦ παρελθόντος. Δὲν εἶναι μόνον αἱ πικρίαι καὶ αἱ ἀπογοητεύσεις. Δὲν εἶναι μόνον οἱ φόβοι καὶ αἱ πτώσεις του. Ἔχει νὰ ἐνθυμηθῇ μὲ εὐγνωμο-

σύνην τὰς εὐεργεσίας τοῦ Θεοῦ. Ἡ μερὶς τοῦ Χριστιανοῦ εἶναι αἱ εὐλογίαι τοῦ Κυρίου. Δὲν θὰ ἐνθυμηθῶμεν τὴν μακροθυμίαν καὶ ἀγαθότητά Του; Αἱ ἁμαρτίαι μας συνεχωρήθησαν. Ἡ παντοδύναμος χείρ Του μᾶς ὑπεστήριξε. Δὲν μᾶς ἀφῆκε νὰ χαθῶμεν.

Ἰδιαιτέρως ὡς Ἔθνος δυνάμεθα μὲ εὐγνωμοσύνην νὰ στρέψωμεν τὸ βλέμμα εἰς τοὺς τελευταίους ἰδίως μῆνας τοῦ λήξαντος ἔτους. Ὅταν ἡ βουλιμία, ἡ βία, αἱ δυνάμεις τοῦ σκότους ἐκινήθησαν ἐναντίον μας, ὁ Θεὸς ἐφανέρωνε τὸ ἔλεός Του καὶ ἔκαμε τὸ ἀπροσδόκητον θαῦμα ὄχι μόνον νὰ μᾶς φυλάξῃ ἀπὸ τὴν ὑποδούλωσιν, ἀλλὰ καὶ φανερὰ νὰ δείξῃ καὶ πρὸς ἡμᾶς καὶ πρὸς ὅλον τὸν κόσμον ὅτι πέραν τοῦ ὄγκου τῶν ὑλικῶν δυνάμεων ὑπάρχουν ἄλλαι δυνάμεις, πνευματικαὶ δυνάμεις, αἱ ὁποῖαι εἶναι ἀκαταμάχητοι.

Ἂς μὴ λησμονήσωμεν λοιπὸν τὴν πεῖραν, τὴν ὁποίαν μᾶς ἀφίνει τὸ παρελθὸν ἔτος, ἐνῷ ἀτενίζομεν τὴν ἀνατολὴν τοῦ Νέου.

Ἀλλὰ μὲ ποίας σκέψεις δυνάμεθα νὰ χαιρετήσωμεν τὸ 1941; Τί θὰ συμβῇ εἰς τὴν ζωήν μας κατὰ τὸ ἔτος αὐτό; Ἡ παραγγελία τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ εἶναι νὰ μετρῶμεν οὕτω τὰς ἡμέρας ἡμῶν, ὥστε νὰ προσαρμόζωμεν τὰς καρδίας ἡμῶν εἰς τὴν σοφίαν.

Εἶναι δυνατὸν τὸ ἔτος αὐτὸ νὰ ἀποβῇ ἔτος εὐημερίας διὰ πολλοὺς ἐξ ἡμῶν. Νέοι ὁρίζοντες. Νέαι ἐλπίδες. Διὰ πολλοὺς δυνατὸν νὰ ἦναι ἔτος πραγματοποιήσεως τῶν θερμοτέρων πόθων των. Δὲν ζητοῦμεν ὅλοι τὴν εὐτυχίαν μας; Βεβαίως, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, τὴν ζητοῦμεν ἐκεῖ ὅπου δὲν εὑρίσκεται. Τὴν ζητοῦμεν εἰς τὰ ὑλικά, τὰ φαινόμενα· καὶ ἡ ψυχή μας μένει ἀνικανοποίητος. Ὑπάρχει κάποιος παλαιὸς μῦθος περὶ ἑνὸς ἡγεμόνος, ὁ ὁποῖος ἐζήτει τὴν εὐτυχίαν. Δὲν τὴν εὑρῆκεν εἰς τὴν βασιλικὴν ἐξουσίαν του, οὔτε εἰς τὰ πολλά του ὑποστατικά. Συνεβουλεύθη τὸν σοφώτερον τῶν ὑπηκόων του καὶ ἐκεῖνος τὸν ὡδήγησε νὰ ἀναζητήσῃ τὸν εὐτυχέστερον ἄνθρωπον τῆς πολιτείας του καὶ ἀφοῦ τὸν ἀνακαλύψῃ, νὰ τοῦ πάρῃ τὸ ὑποκάμισον καὶ νὰ τὸ φορέσῃ αὐτός. Κατ᾽ αὐτὸν τὸν τρόπον θὰ ἐγίνετο τελείως εὐτυχής. Ἔθεσε λοιπὸν εἰς κίνησιν τοὺς ὑπηρέτας του. Ἐζήτησαν εἰς τοὺς οἴκους τῶν πλουσίων, τῶν φημισμένων, τὸν εὐτυχέστερον ἄνθρωπον. Ἀλλὰ ματαίως. Κανεὶς δὲν εὑρίσκετο ὅστις νὰ θεωρῇ τὸν ἑαυτόν του ἐντελῶς εὐτυχισμένον. Ὁ καθεὶς εἶχε καὶ κάτι, τὸ ὁποῖον τοῦ ἐπεσκίαζε τὴν εὐτυχίαν. Ἐπὶ τέλους ὅμως εὑρῆκαν εἰς ἕνα πολὺ φτωχικὸ σπιτάκι ἕνα ἁπλοῦν ἄνθρωπον τελείως ἱκανοποιημένον καὶ εὐτυχισμένον. Εἶχε τὴν γυναῖκά του καὶ τὰ παιδιά του τριγύρω του καὶ ἡ ἀγάπη τοὺς ἔκαμνεν ὅλους εὐτυχισμένους. Ἀλλ᾽ ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς δὲν εἶχεν ὑποκάμισον! Τὸ ἐὰν θὰ εὕρωμεν τὴν εὐτυχίαν μας ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ ποῦ θὰ τὴν ἀναζητήσωμεν.

Ἀλλὰ τὸ Νέον Ἔτος ὡρισμένως θὰ φέρῃ, ἂν ὄχι εἰς ὅλους, τοὐλάχιστον εἰς τοὺς περισσότερους ἐξ ἡμῶν, δοκιμασίας. Αὐτὸς οὗτος ὁ χρόνος, ὁ ὁποῖος διαρρέει, εἶναι αὐτὸς καθ᾽ ἑαυτὸν δοκιμασία. Ὁ χρόνος μᾶς δοκιμάζει καὶ ἀποδεικνύει τὸ τί εἴμεθα. Ἐὰν ὁ οἶκός μας ἦναι στερεωμένος εἰς θεμέλια ἢ εἶναι κτισμένος ἐπάνω εἰς τὴν ἄμμον, σὺν τῷ χρόνῳ, μὲ τὴν δοκιμὴν τοῦ χρόνου, ἀποκαλύπτεται. Ἀλλὰ πιθανὸν νὰ ἀντιμετωπίσωμεν ἐκτάκτους δοκιμασίας. Κίνδυνοι

μᾶς περισφίγγουν. Καὶ ἂν δὲν θίξουν ἡμᾶς ἀπ' εὐθείας, δὲν εἶναι ἀρκετὰ θλιβερὸν νὰ βλέπωμεν τοὺς ἄλλους νὰ ὑποφέρουν; Εἴμεθα προητοιμασμένοι νὰ ἀντιμετωπίσωμεν τὰς δοκιμασίας, ἃς μᾶς ἐπιφυλάσσει τὸ Νέον Ἔτος; Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἦτο. Καὶ δι' αὐτὸ θριαμβευτικῶς ἀτενίζει πρὸς τὸ μέλλον, ὅσον ζοφερὸν καὶ ἂν παρουσιάζεται, καὶ λέγει: «Τίς θέλει μᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ; (ἐκεῖ ἦτο ἡ ὑψίστη εὐτυχία του). Θλῖψις, ἢ στενοχωρία, ἢ διωγμός, ἢ πεῖνα, ἢ γυμνότης, ἢ κίνδυνος, ἢ μάχαιρα; Ἀλλ' εἰς πάντα ταῦτα ὑπερνικῶμεν διὰ τοῦ ἀγαπήσαντος ἡμᾶς. Ἐπειδὴ εἶμαι πεπεισμένος ὅτι οὔτε θάνατος, οὔτε ζωή, οὔτε ἄγγελοι, οὔτε ἀρχαί, οὔτε δυνάμεις, οὔτε παρόντα, οὔτε μέλλοντα, οὔτε ὕψωμα, οὔτε βάθος, οὔτε ἄλλη τις κτίσις θέλει δυνηθῆ νὰ χωρίσῃ ἡμᾶς ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν» (Ρωμ. η΄. 35-39).

Ὑπερνικῶμεν! Ὄχι ὅτι ἀπαλλασσόμεθα ἀπὸ τὰς δοκιμασίας. Ἀλλὰ τὰς μεταβάλλομεν, μὲ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, εἰς ὑπηρέτας διὰ τὸ ἀγαθόν. Εἰς τὴν φυλακὴν ὁ Παῦλος καὶ τὴν φυλάκισιν ἀκόμη χρησιμοποιεῖ καὶ γράφει τὰς ἀνεκτιμήτους Ἐπιστολάς του. Τὴν δοκιμασίαν μεταστρέφει εἰς εὐλογίαν. Τὸ αὐτὸ ἔπραξε καὶ ὁ Βουνιᾶνος, ὁ συγγραφεὺς τῆς περιφήμου ἀλληγορίας «Ἡ πορεία τοῦ Χριστιανοῦ Ἀποδημητοῦ». Διώκεται καὶ φυλακίζεται· ἀλλ' ἀντὶ νὰ καμφθῇ, θερμαίνεται περισσότερον, ἐμπνέεται ἀπὸ τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ, ἥτις φλογίζει τὴν καρδίαν του καὶ γράφει τὸ ἀθάνατον ἐκεῖνο ἔργον του. Ὁ Λίβιγκστον εἰς τὴν μαύρην ἤπειρον τῆς Ἀφρικῆς, ὅσον περισσοτέρας δυσκολίας συνήντα, τόσον περισσότερον ἐπέμενεν εἰς τὸ ἐκπολιτιστικὸν καὶ Χριστιανικὸν ἔργον του. Καὶ ἐνίκησεν. Ἐμπνεόμεθα ἡμεῖς ἆρά γε ἀπὸ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, προκειμένου νὰ μετρηθῶμεν μὲ τὰς ἐπερχομένας δοκιμασίας;

Ἐνδέχεται τὸ ἔτος τοῦτο νὰ ἦναι τὸ τελευταῖον τῆς ἐπὶ τῆς γῆς ζωῆς μας. Εἴμεθα ἕτοιμοι νὰ ἀφήσωμεν ὀπίσω μας τὰ πάντα καὶ νὰ παρουσιασθῶμεν πρὸ τοῦ Θεοῦ; «Ἑτοιμάσθητι νὰ συναντήσῃς τὸν Θεόν σου!» Μέτρησον οὕτω τὰς ἡμέρας σου, ὥστε νὰ προσκολλήσῃς τὴν καρδίαν σου εἰς τὴν σοφίαν. Ποῖος σοῦ ἐγγυᾶται ὅτι θὰ φθάσῃς εἰς τὸ τέλος τοῦ ἔτους; Χιλιάδες θὰ κληθοῦν νὰ ἀπέλθουν τοῦ κόσμου τούτου, πιθανὸν νὰ ἦσαι καὶ σὺ μεταξὺ αὐτῶν.

Ὅσον ὅμως καὶ ἂν ἦναι ἀβεβαία ἐνώπιον ἡμῶν ἡ εὐημερία ἢ αἱ δοκιμασίαι καὶ ὁ θάνατος, ὑπάρχουν ὡρισμένα πράγματα, τὰ ὁποῖα εἶναι πλέον ἢ βέβαια καὶ διὰ τὸ ἔτος τοῦτο. ***Αἱ εὐκαιρίαι,*** τὰς ὁποίας μᾶς φέρει, εἶναι κἄτι τὸ βέβαιον. Εὐκαιρίαι νὰ τακτοποιήσωμεν τὴν ζωήν μας. Νὰ ρυθμίσωμεν τὰς σχέσεις μας μὲ τὸν Θεόν, νὰ συμφιλιωθῶμεν μετ' Αὐτοῦ, προσερχόμενοι ἐν μετανοίᾳ καὶ δεχόμενοι τὸ ἔλεός Του. Εὐκαιρίαι νὰ ὑπηρετήσωμεν, νὰ ἐργασθῶμεν διὰ τὸν Χριστόν. Αὐτὰ εἶναι πλέον ἢ βέβαια. Ἂς ἀνοίξωμεν τοὺς ὀφθαλμούς μας πρὸ τῶν εὐκαιριῶν, ἃς μᾶς δίδει ὁ Θεός, καὶ ὡς καλοὶ οἰκονόμοι τῆς πολυειδοῦς χάριτος Αὐτοῦ ἃς τὰς χρησιμοποιήσωμεν. Κάθε ἡμέρα καὶ κάθε ἔτος ὅπερ παρέρχεται μᾶς φέρει καὶ πλησιέστερον πρὸς τὴν τελικὴν ἀπολύτρωσίν μας. «Νῦν ἐγγύτερον ἡμῖν ἡ σωτηρία παρ' ὅτε ἐπιστεύσαμεν...»

Μὲ αὐτὰς τὰς σκέψεις ἃς ὑποδεχθῶμεν τὸ Νέον Ἔτος.

Μιχ. Β. Κυριακάκης.

Η ΘΕΙΑ ΕΥΛΟΓΙΑ

Μὲ τὴν ἀρχὴν τοῦ Νέου ἔτους εἰσερχόμεθα εἰς τὸν τρίτον μῆνα τοῦ πολέμου, ὃν ἐξαπέλυσε κατὰ τῆς Πατρίδος ἡμῶν ἀναιτίως καὶ ἀπροκλήτως ὁ βάναυσος ἐπιδρομεύς. Τὸ διαρρεῦσαν ὑπερδίμηνον διάστημα ὑπῆρξεν εἷς συνεχὴς θρίαμβος τῶν Ἑλληνικῶν ὅπλων κατὰ ξηρὰν καὶ κατὰ θάλασσαν, ἡ δὲ μικρὰ Ἑλλὰς ἐπέσυρε τοὺς ἐνθουσιώδεις ἐπαίνους καὶ τὸν θαυμασμὸν σύμπαντος τοῦ ἐλευθέρου καὶ πεπολιτισμένου κόσμου. Ὁ εἰσβαλὼν δι' αἰφνιδιασμοῦ εἰς τὴν χώραν μας ξένος κατακτητὴς ἀνεχαιτίσθη καὶ ἐντὸς ἡμερῶν τινων ἐξεδιώχθη τοῦ ἐδάφους μας, μετ' ὀλίγον δὲ διὰ σκληροῦ ἀλλ' ὑπερόχου ἀγῶνος ἠναγκάσθη νὰ ἀποσυρθῇ ἡττημένος καὶ ἐκ τῶν πέραν τῶν συνόρων μας ἐπαρχιῶν, ἃς κοινῶς ὀνομάζομεν Βόρειον Ἤπειρον καὶ αἵτινες, ἀνήκουσαι ἄλλοτε εἰς τὴν Ἑλλάδα δυνάμει κατακτήσεως καὶ λόγῳ τοῦ πολιτικοῦ φρονήματος τῶν κατοίκων των, ἀπεσπάσθησαν βιαίως ἀφ' ἡμῶν ταῖς ἐνεργείαις αὐτοῦ τοῦ ἤδη ἡττημένου ἐπιδρομέως. Τὰς λαμπρὰς ταύτας νίκας ἤραντο τὰ Ἑλληνικὰ ὅπλα χάρις εἰς τὸν πατριωτικὸν ἐνθουσιασμόν, τὸ λαμπρὸν ἠθικὸν καὶ τὰς σκληρὰς θυσίας τοῦ Ἕλληνος στρατιώτου. μὲ τὴν ἔκθυμον ὑποστήριξιν τῆς κραταιᾶς ἡμῶν συμμάχου Βρεταννίας καὶ πρὸ πάντων μὲ τὴν Θείαν εὐλογίαν καὶ προστασίαν.

«Θαῦμα!» λέγομεν ὅλοι αὐτὰς τὰς ἡμέρας. Καὶ ἀληθῶς ποῖος ἐξ ἡμῶν τὴν παραμονὴν τῆς ἐκρήξεως τοῦ ἀγῶνος θὰ ἐτόλμα νὰ πιστεύσῃ ὅτι ἡ μικρὰ Ἑλλὰς θὰ ἠδύνατο νὰ ἀντιμετωπίσῃ νικηφόρως τὴν κραταιὰν Ἰταλίαν καὶ νὰ ἄρῃ τοιούτους θριάμβους ἐντὸς τόσον μικροῦ χρονικοῦ διαστήματος; Καὶ τὰ θαύματα εἶναι πάντοτε Θεῖαι ἐνέργειαι καὶ ἐπεμβάσεις. Ἂς ἀνασκοπήσωμεν λοιπὸν καὶ ἡμεῖς τὰς νίκας ἡμῶν μὲ εὐλαβῆ καὶ εὐγνώμονα ἀναγνώρισιν τῆς Θείας παντοδυναμίας ἥτις μᾶς ηὐλόγησεν, ἀναφωνοῦντες, ὡς τὸ πάλαι οἱ υἱοὶ τοῦ Ἰσραὴλ μετὰ τὸν καταποντισμὸν τοῦ Φαραὼ ἐν τῇ Ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ; «Ἡ δεξιά σου χείρ, Κύριε, δεδόξασται ἐν ἰσχύϊ!»

Εἷς σπουδαῖος συντελεστὴς τῆς νίκης μας ὑπῆρξε καὶ ἡ ψυχικὴ ἑνότης τοῦ ἔθνους κατὰ τὴν κρίσιμον ταύτην καμπὴν τῶν τυχῶν αὐτοῦ. Ἓν τῶν συνηθεστέρων ἐλαττωμάτων τῆς φυλῆς μας ἀνέκαθεν ὑπῆρξεν ἡ διχόνοια καὶ ἡ διαίρεσις. Εἰς πόσας ἄλλας κρισίμους στιγμὰς τῆς μακραίωνος ἱστορίας μας δὲν ἀπωλέσθη ἢ ἔμεινεν ἄκαρπος ἡ νίκη λόγῳ ἐσωτερικῶν τοῦ ἔθνους διενέξεων καὶ συμφερόντων! Εἰς τὴν θρασεῖαν ὅμως ἐπιδρομὴν τῆς 28 Ὀκτωβρίου π. ἔ. σύσσωμον τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος, ὡς εἷς ἄνθρωπος, ὠρθώθη καὶ ἐστάθη παρὰ τὸ πλευρὸν τῆς ἀνδρικῆς Κυβερνήσεώς του, λησμονοῦν πᾶσαν ἀντίθεσιν ἐπὶ τῆς ἐσωτερικῆς πολιτικῆς τῆς χώρας καὶ πρόθυμον νὰ θυσιάσῃ τὰ πάντα ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας καὶ ἀνεξαρτησίας του. Ἄνευ αὐτῆς τῆς ὁλοψύχου ἑνότητος εἰς τὴν σταθερὰν ἀπόφασιν ἢ νὰ κρατήσωμεν τὴν ἐλευθερίαν μας ἢ νὰ ἀποθάνωμεν, ματαία θὰ ἦτο ἡ ὀργάνωσις τῆς νίκης, ματαία ἡ ἀνδρεία τοῦ Ἕλληνος στρατιώτου, ματαία ἡ συνδρομὴ τῆς μεγάλης ἡμῶν συμμάχου.

Ὡς εἶπεν ὁ Κύριος ἡμῶν, «πᾶσα βασιλεία διαιρεθεῖσα καθ' ἑαυτῆς ἐρημοῦται καὶ πᾶσα πόλις ἢ οἰκία διαιρεθεῖσα καθ' ἑαυτῆς δὲν θέλει σταθῇ».

Εἴθε τὴν ψυχικὴν ταύτην ἑνότητα, ἥτις εἶναι ἡ βάσις πάσης ἰσχύος καὶ ἐπιτυχίας, νὰ διατηρήσῃ τὸ ἔθνος ἡμῶν ἀσάλευτον μέχρι τέλους. Ὁ ἀγών, εἰς ὃν τόσον φιλοτίμως καὶ ἐνθουσιωδῶς ἀπεδύθημεν, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα δὲν θὰ λήξῃ ταχέως. Εἶναι ἐνδεχόμενον καὶ ἄλλα ἔθνη πλησίον καὶ μακρὰν ἡμῶν νὰ ἐμπλακοῦν καὶ νὰ παρασυρθοῦν εἰς τὸν στρόβιλον τοῦ πολέμου, καὶ τὸ ἔθνος μας νὰ ὑποστῇ θυσίας καὶ νὰ συναντήσῃ ἀπροσδοκήτους δυσχερείας καὶ ἀντιξόους περιστάσεις. Πάντα ὅμως ταῦτα θὰ ὑπερνικηθοῦν, ἐὰν ἡμεῖς μείνωμεν ἡνωμένοι ὡς ἔθνος μὲ ἕνα σκοπὸν καὶ μίαν ἀπόφασιν — νὰ ὑπερασπισθῶμεν ἀντὶ πάσης θυσίας τὴν ἐλευθερίαν ἡμῶν αὐτῶν καὶ τὴν ἀκεραιότητα τῆς Πατρίδος—καὶ μὲ τὴν ἀσάλευτον πεποίθησιν ὅτι τὸν δίκαιον ἡμῶν ἀγῶνα θὰ εὐλογήσῃ διὰ τῆς τελικῆς νίκης ὁ Θεός, ἐν τῇ παντοδυνάμῳ χειρὶ τοῦ ὁποίου εἶναι αἱ ἐκβάσεις τῆς ζωῆς τῶν τε ἀτόμων καὶ τῶν ἐθνῶν.

Ο ΚΑΤΑΡΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΩΔΕΚΑ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ

Ὑπὸ ALEXANDER BALMAIN BRUCE, D. D.
Καθηγητοῦ τῆς Θεολογίας ἐν Γλασκώβῃ.

(Ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ κατ' ἐπιτομήν)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 12ον

Τὸ πρῶτον μάθημα περὶ τοῦ Σταυροῦ.

Α'. Ἡ πρώτη προαγγελία τοῦ θανάτου τοῦ Ἰησοῦ.

(Ματθ. ιϚ'. 21—18, Μαρκ. η'. 31—38, Λουκ. θ'. 22—27).

Ὁ Κύριος ἡμῶν μόλις περὶ τὸ τέλος τῆς δημοσίας Αὐτοῦ διακονίας ὡμίλησε σαφῶς πρὸς τοὺς μαθητάς Του περὶ τοῦ προσεγγίζοντος πάθους Του. Τὰ ὅσα προηγουμένως τοῖς εἶχεν εἰπεῖ ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ἦσαν εἰς γλῶσσαν αἰνιγματικὴν καὶ δὲν κατενοήθησαν ὑπὸ τῶν μαθητῶν εἰμὴ μετὰ τὸ πάθος. Τοῖς εἶχε λ. χ. εἰπεῖ: «Χαλάσατε τὸν ναὸν τοῦτον καὶ εἰς τρεῖς ἡμέρας θέλω ἐγείρει αὐτὸν» (Ἰωάν. β'. 19—23). Ἄλλοτε πάλιν τοῖς εἶχεν ὁμιλήσει περὶ ὑψώσεως Αὐτοῦ ὡς ὑψώθη ὑπὸ τοῦ Μωϋσέως ὁ χαλκοῦς ὄφις ἐν τῇ ἐρήμῳ (Ἰωάν. γ'. 14), ἄλλοτε δὲ ὡμίλησε περὶ τοῦ χωρισμοῦ τοῦ νυμφίου ἀπὸ τῶν υἱῶν τοῦ νυμφῶνος (Ματθ. θ'. 15), περὶ τῆς προσφορᾶς τῆς σαρκὸς Αὐτοῦ διὰ τὴν ζωὴν τοῦ κόσμου (Ἰωάν. ς'.) καὶ περὶ τοῦ σημείου Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου (Ματθ. ις'. 4).

Ἤδη, μετὰ τὰς ἐν Καισαρείᾳ Φιλίππου συνομιλίας, ὁ Ἰησοῦς ἤρχισε νὰ τοῖς ὁμιλῇ περὶ τῶν μελλόντων παθημάτων Αὐτοῦ μὲ γλῶσσαν σαφῆ καὶ κατηγορηματικήν. Τὰ σημεῖα τῶν καιρῶν εἶχον ἀρχίσει νὰ γίνωνται ἀπειλητικά, νὰ προϊωνίζωνται τὸν Γολγοθᾶν. Τὸ ἔργον τοῦ Χριστοῦ εἰς τὴν Γαλιλαίαν καὶ τὴν ὕπαιθρον χώραν εἶχε σχεδὸν περατωθῆ· ἤδη ἀπέμενεν εἰς Αὐτὸν νὰ μαρτυρήσῃ ὑπὲρ τῆς ἀληθείας ἐν αὐτῇ τῇ Ἱερουσαλὴμ καὶ ἐκ τῆς ἀπέναντι Αὐτοῦ στάσεως τῶν θρησκευτικῶν ἀρχηγῶν τοῦ ἔθνους ἦτο φανερὸν ὅτι ἡ πρὸς Αὐτὸν ἀντιπά-

θεια καὶ ἀντίδρασις τῶν Φαρισαίων θὰ μεταβάλλετο ταχέως εἰς ἄγριον καὶ φονικὸν μῖσος.

Ἀπέναντι τοιαύτης ἐξελίξεως τῆς καταστάσεως ἐπεβάλλετο πλέον ἡ ἀνάγκη τοῦ νὰ προετοιμάσῃ τὰ πνεύματα τῶν μαθητῶν ὅπως ἀντιμετωπίσουν τὰ ἐπερχόμενα γεγονότα. Μέχρι τῆς ἐποχῆς ταύτης ἀπέφυγε νὰ τοῖς ὁμιλήσῃ σαφῶς περὶ τούτων, διότι ἐγνώριζεν ὅτι θὰ ἐκλονίζετο ἡ πίστις των· ἔπρεπε πρῶτον νὰ στερεωθοῦν εἰς τὴν γνῶσιν καὶ ἀποδοχὴν τῆς διδασκαλίας Του καὶ εἰς τὴν πεποίθησιν πρὸς τὸ πρόσωπόν Του, ἵνα δυνηθοῦν νὰ ἀνθέξουν εἰς τὴν ἐγγίζουσαν θύελλαν. Μόνον μετὰ τὴν ὁμολογίαν τοῦ Πέτρου, ἣν ἐμελετήσαμεν εἰς τὸ προηγούμενον κεφάλαιον, ἐθεώρησεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς μαθητὰς ὡς εὐθέτους διὰ τὴν ἀναγγελίαν τοῦ προσεχοῦς πάθους Αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο, ὡς λέγουσιν ὁμοφώνως οἱ Εὐαγγελισταί, «ἀπὸ τότε ἤρχισεν ὁ Ἰησοῦς νὰ δεικνύῃ εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ὅτι πρέπει νὰ ὑπάγῃ εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ νὰ πάθῃ πολλὰ ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων, καὶ νὰ θανατωθῇ καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ νὰ ἀναστηθῇ».

Ἑκάστη φρᾶσις εἰς τὴν σοβαρὰν ταύτην δήλωσιν ἀξίζει τὴν εὐλαβῆ προσοχήν μας. Ὁ Κύριος ἀνεκοίνωσεν εἰς τοὺς Δώδεκα:

1) ***Ὅτι ἔπρεπε νὰ ὑπάγῃ εἰς Ἱεροσόλυμα.*** Ἐκεῖ ἔπρεπε νὰ ἐκτυλιχθοῦν τὰ καταπληκτικὰ γεγονότα, ἅτινα θὰ ἔκλειον τὴν ἐπίγειον Αὐτοῦ παροικίαν. Ἐκεῖ εἰς τὴν «ἁγίαν» ἄλλοτε, τώρα δὲ αἱμοβόρον πόλιν, τὴν «φονεύουσαν τοὺς προφήτας», ἔπρεπε καὶ ὁ Ἰησοῦς νὰ πάθῃ. Ἡ θεία Αὐτοῦ ἰδιότης καὶ τὸ μεγαλεῖον τῆς ἱλαστηρίου Αὐτοῦ θυσίας ἀπῄτει νὰ πάθῃ οὐχὶ εἰς ἀφανῆ τινα πολίχνην ἢ κατὰ τρόπον ἄσημον καὶ ἀπαρατήρητον, ἀλλ᾽ εἰς τὸ ἐπισημότερον μέρος καὶ κατὰ τὸν ἐπισημότερον τρόπον. Ἔπρεπε νὰ «ὑψωθῇ» εἰς περίωπτον θέσιν, ὥστε νὰ ἴδωσιν Αὐτὸν πάντες ὅσοι τὸν ἐξεκέντησαν καὶ πάντες ὅσοι ἐκ τῶν πληγῶν Αὐτοῦ ἰάθησαν. Ὁ Ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ ἔπρεπε νὰ θυσιασθῇ εἰς τὸ μέρος ὅπου πᾶσα κατὰ τὸν ἱερὸν Νόμον θυσία προσεφέρετο.

2) ***Ὅτι ἔπρεπε νὰ «πάθῃ πολλὰ»***—τόσον πολλά, ὥστε πρὸς τὸ παρὸν δὲν ἀπεκάλυψεν αὐτὰ εἰς τοὺς μαθητάς Του, δι᾽ οὓς ἡ ἁπλῆ ἀγγελία τοῦ πάθους Του σχεδὸν ὑπερέβαινε τὴν ἀντοχήν των. Βραδύτερον τοῖς προεῖπε συνοπτικῶς ὅτι «θέλει παραδοθῇ εἰς τὰ ἔθνη καὶ θέλει ἐμπαιχθῇ καὶ ὑβρισθῇ καὶ ἐμπτυσθῇ» (Μάρκ. ι΄. 34, Λουκ. ιη΄. 32).

3) «***Ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων***». Αὐτοὶ δὲν θὰ ἦσαν οἱ μόνοι αὐτουργοὶ τῶν παθημάτων Αὐτοῦ, διότι καὶ οἱ Ἐθνικοὶ Ρωμαῖοι καὶ ὁ Ἰουδαϊκὸς λαὸς θὰ συμμετεῖχον εἰς τὰ ἀνοσιουργήματα ἐκεῖνα· ἀλλ᾽ οἱ θρησκευτικοὶ ἀρχηγοὶ τοῦ ἔθνους θὰ ἦσαν οἱ πρωτοστατοῦντες εἰς αὐτά· ἐκεῖνοι δηλ., οἵτινες ὡς ἐκ τῆς θέσεώς των ὤφειλον νὰ διδάξουν τὸν λαὸν νὰ ἀναγνωρίσῃ εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Ἰησοῦ τὸν Χριστὸν τοῦ Θεοῦ, θὰ παρεκίνουν τὸν ὄχλον νὰ κραυγάζῃ «Ἆρον, ἆρον, σταύρωσον αὐτόν», καὶ θὰ ἀπεφαίνοντο ἐν τῷ συνεδρίῳ ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἦτο ἄξιος θανάτου.

4) «***Καὶ νὰ θανατωθῇ***». Παρατηροῦμεν ὅτι κατὰ τὴν πρώτην ταύτην προαγγελίαν τοῦ πάθους Του ὁ Κύριος ἡμῶν οὐδὲν εἶπεν εἰς τοὺς μαθητὰς περὶ

τοῦ μεγάλου σκοποῦ, δι' ὃν θὰ ὑφίστατο θάνατον—περὶ τοῦ ἱλασμοῦ, ὃν θὰ ἀπειργάζετο ὁ θάνατός του. Ἦτο ἀρκετὸν διὰ τὴν στιγμὴν νὰ δεχθοῦν οἱ μαθηταὶ τὸ προάγγελμα τοῦ Σταυροῦ· τίποτε περισσότερον δὲν ἦσαν τότε εἰς θέσιν νὰ ἐννοήσουν.

5) «***Καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ νὰ ἀναστηθῇ***». Ἑρμηνευταί τινες φρονοῦν ὅτι αἱ λέξεις αὗται εἶναι μεταγενεστέρα προσθήκη εἰς τὸ κείμενον, διότι οἱ μαθηταὶ δὲν ἦσαν ἀκόμη ἀρκετὰ προχωρημένοι πνευματικῶς ὥστε νὰ δεχθοῦν τὸ προάγγελμα τοῦτο τῆς μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως τοῦ Διδασκάλου των. Ἀλλ' ἡ εἰκασία αὕτη περὶ μεταγενεστέρας προσθήκης φαίνεται ἀστήρικτος, ἀφοῦ τὴν ἀνάστασιν περιλαμβάνουσιν ὁμοφώνως καὶ οἱ τρεῖς Εὐαγγελισταὶ εἰς τὰς δηλώσεις τοῦ Ἰησοῦ πρὸς τοὺς μαθητάς. Ἦτο δὲ τελείως ἐνδεδειγμένον νὰ προαναγγείλῃ ὁ Ἰησοῦς τὴν Ἑαυτοῦ ἀνάστασιν ὡς παρήγορον διὰ τοὺς μαθητὰς ἀντιστάθμισμα τῆς φοβερᾶς προαγγελίας τῶν παθῶν καὶ τοῦ θανάτου Αὐτοῦ.

Ἐννοεῖται ὅτι αἱ σοβαραὶ αὗται ἀνακοινώσεις τοῦ Ἰησοῦ ἀνεστάτωσαν τοὺς Δώδεκα, οἵτινες δὲν εἶχον ἀκόμη ἀποβάλει τὰς Μεσσιανικάς των ἰδέας καὶ ἐξηκολούθουν ἐνδομύχως νὰ ἀποβλέπουν πρὸς ἐπίγειον βασιλείαν τοῦ Διδασκάλου καὶ Κυρίου των. Οὔτε ἐθεώρουν τὰς κατ' Αὐτοῦ μικρολόγους ἀντιρρήσεις καὶ ἀντιδράσεις τῶν Φαρισαίων καὶ γραμματέων ὡς προμήνυμα σοβαρᾶς ἐπιβουλῆς κατὰ τῆς ζωῆς Αὐτοῦ. Καὶ ὅσον περισσότερον ἦσαν πεπεισμένοι ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἦτο ὁ Χριστὸς καὶ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, τόσον περισσότερον ἐδυσκολεύοντο νὰ πιστεύσουν ὅτι ἦτο δυνατὸν νὰ ὑποστῇ τοιαῦτα παθήματα καὶ νὰ θανατωθῇ. «Ἀνόητοι καὶ βραδεῖς τὴν καρδίαν», ὡς ἦσαν, μόνον μετὰ τὴν ἀνάστασιν ἠννόησαν τοὺς προφητικοὺς τούτους λόγους τοῦ Κυρίου των.

Τῆς δυσφορίας τῶν Δώδεκα διὰ τὰς ἀποκαλύψεις τοῦ Διδασκάλου των διερμηνεὺς ἐγένετο (ὅπως εἰς τόσας ἄλλας περιστάσεις) καὶ πάλιν ὁ τολμηρὸς καὶ ὁρμητικὸς Πέτρος. Οὗτος λαβὼν τὸν Ἰησοῦν ἰδιαιτέρως, ἤρχισε νὰ ἐπιτιμᾷ αὐτὸν λέγων: «Γενοῦ ἵλεως εἰς σεαυτόν, Κύριε· δὲν θέλει γίνει εἰς σὲ τοῦτο». Ποίας παραδόξους ἀντιθέσεις παρουσιάζει ὁ χαρακτὴρ τοῦ Πέτρου! Ἡ γλῶσσά του ἐμπνέεται ὑπὸ ἀληθοῦς ἀγάπης καὶ ἀφοσιώσεως πρὸς τὸν Κύριόν του καὶ ὅμως φέρεται κατὰ τρόπον ἀνευλαβῆ πρὸς Αὐτὸν ἐκεῖνον, τὸν ὁποῖον μόλις πρὸ ὀλίγου ἀνεγνώρισεν ὡς τὸν Χριστὸν καὶ Υἱὸν τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος! Ζητεῖ νὰ ἐπιβληθῇ εἰς Αὐτὸν μὲ τὰς ἀνθρωπίνους ἀντιλογίας του καὶ νὰ τὸν ἐξαναγκάσῃ νὰ ἀποβάλῃ ἀπὸ τὸν νοῦν Του τὰς δυσοιώνους ταύτας προβλέψεις! Καὶ ἀληθῶς ἤξιζεν εἰς αὐτὸν ἡ αὐστηρὰ ἐπιτίμησις, δι' ἧς τῷ ἐπέβαλε σιωπὴν ὁ Ἰησοῦς. Ἡ ἐπιτίμησις αὕτη ἦτο ἐξ ἴσου ἔντονος μὲ τὸν ἔπαινον, ὃν ὁ Κύριος πρὸ ὀλίγου εἶχεν ἀπονείμει πρὸς τὸν αὐτὸν μαθητὴν ἐπὶ τῇ ὁμολογίᾳ του. «***Ὕπαγε ὀπίσω μου, Σατανᾶ· σκάνδαλόν μου εἶσαι· διότι δὲν φρονεῖς τὰ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων***».

Ἡ ἐπίπληξις αὕτη, ὅσον καὶ ἂν ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνεται σκληρά, ἦτο πλήρως δικαιολογημένη. Ἡ λέξις «Σατανᾶ» εἶχεν ἐδῶ πλήρως τὴν θέσιν της. Ὁ Πέτρος οὐσιαστικῶς παρεκίνησε τὸν Διδάσκαλόν του νὰ σώσῃ τοὐλάχιστον τὸν ἑαυτόν του—τὸ σαρκίον του, ὡς θὰ ἐλέγομεν σήμερον—νὰ θυσιάσῃ χάριν

τῆς ἀτομικῆς Του ἀσφαλείας τὴν ἱερὰν ὑπόθεσιν, δι᾽ ἣν εἶχεν ἐνανθρωπήσει. Καὶ ἡ τοιαύτη συμβουλὴ ἦτο ἀληθῶς Σατανική. Ὁ Διάβολος, ὅταν ἐπείρασε τὸν Χριστὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ, τῷ προέβαλεν ἀκριβῶς τοιούτου εἴδους πειρασμοὺς ἀτομικοῦ συμφέροντος—νὰ κορέσῃ τὴν σωματικὴν Αὐτοῦ πεῖναν καὶ τὴν ἀνθρωπίνην Του φιλοδοξίαν. Καὶ πάντοτε ὁ αὐτὸς Πειραστὴς πειράζει τοὺς ἀνθρώπους μὲ δολώματα παρόμοια—μὲ τὴν ἱκανοποίησιν τοῦ *ἐγώ*. Ἡ ὅλη προσπάθεια τοῦ Πονηροῦ εἶναι νὰ κάμῃ τοὺς ἀνθρώπους νὰ θεωρήσουν τὸ ἀτομικὸν συμφέρον ὡς τὸν κύριον καὶ ὕψιστον σκοπὸν τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς. Καλεῖται δὲ ὁ Διάβολος «ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου», διότι τὸ ἀτομικὸν συμφέρον κυριαρχεῖ τοῦ κόσμου· καλεῖται καὶ «κατήγορος τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν», διότι δὲν παραδέχεται ὅτι καὶ αὐτοὶ ἀκόμη οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Χριστοῦ ἔχουν ὑψηλότερόν τι ἰδανικὸν τῆς ζωῆς ἀπὸ τὸ ἀτομικὸν συμφέρον. Διὰ τὸν πιστὸν Ἰὼβ εἶπε: «Μήπως δωρεὰν (δηλαδὴ ἀφιλοκερδῶς) φοβεῖται ὁ Ἰὼβ τὸν Θεόν»; (Ἰώβ α΄. 9). Ὁ Διάβολος θεωρεῖ τὴν αὐτοθυσίαν, τὰ παθήματα ἕνεκεν δικαιοσύνης, τὴν μέχρι θανάτου ἀφιέρωσιν πρὸς τὴν ἀλήθειαν ὡς ὑπόκρισιν ἢ κενὴν αἰσθηματικότητα· θεωρεῖ πάντα ἄνθρωπον ὡς ἐγωϊστὴν καὶ συμφεροντολόγον καὶ δυνάμενον νὰ ἀγορασθῇ, ἐὰν τῷ προσφερθῇ τίμημα ἀρκούντως ἱκανοποιητικόν. Κατ᾽ αὐτὸν (τὸν Διάβολον) πᾶν ὅ,τι ἔχει ὁ ἄνθρωπος, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς ἠθικῆς του συνειδήσεως καὶ τῆς εὐσεβείας του, θὰ τὸ δώσῃ διὰ νὰ σώσῃ τὴν ζωήν του.

Ἡ προτροπὴ λοιπόν, ἣν ἀπηύθυνεν ὁ Πέτρος πρὸς τὸν Διδάσκαλόν του, εἶχεν ἀκριβῶς τοῦτο τὸ περιεχόμενον. «Ἐὰν ἦσαι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, (ὅπως πιστεύω), διατί νὰ ὑποστῇς ἀτιμωτικὸν πάθος καὶ βίαιον θάνατον; Ἔχεις τὴν δύναμιν νὰ σώσῃς σεαυτόν· διατί νὰ μὴ τὴν ἀσκήσῃς;» Καὶ ταῦτα λέγων ὁ ἀφωσιωμένος μαθητὴς (διότι περὶ τῆς πρὸς τὸν Ἰησοῦν ἀφοσιώσεως τοῦ Πέτρου καμμία δὲν χωρεῖ ἀμφιβολία) ἐγίνετο ἀσυνειδήτως τὸ ὄργανον τοῦ Σατανᾶ, ὅπως οὗτος ἐπιτύχῃ ἐμμέσως ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐπιτύχῃ διὰ τοῦ ἀπ᾽ εὐθείας πειρασμοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς Ἰουδαίας. Διὰ τοῦτο ὁ Ἰησοῦς, διαβλέπων τὴν ἔμμεσον αὐτὴν δολοπλοκίαν τοῦ Σατανᾶ, ὀνομάζει τὸν Πέτρον «Σατανᾶν», ἤτοι, «πειραστήν».

«Ὕπαγε ὀπίσω μου, Σατανᾶ!» Φύγε ἀπ᾽ ἔμπροσθέν μου, Πειραστά! Δὲν ἔχεις ἀντίληψιν τῶν πραγμάτων, τῶν βουλῶν καὶ τῶν ἐλατηρίων τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ κρίνεις τὰ πάντα κατὰ τὸ φρόνημα τοῦ κόσμου, τὸ ὁποῖον εἶναι «ἔχθρα πρὸς τὸν Θεόν!» Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς δὲν κατῆλθεν εἰς τὴν γῆν μας διὰ νὰ εὐχαριστήσῃ Ἑαυτόν, ἀλλὰ διὰ νὰ ἱκανοποιήσῃ τὴν Θείαν ὀργὴν καὶ νὰ σώσῃ τὸν ἄνθρωπον. Ἂν καὶ ἦτο Υἱὸς Θεοῦ καὶ Θεός, μὲ θείαν παντοδυναμίαν, ἦτο ἀποφασισμένος νὰ ἐκπληρώσῃ τελείως διὰ τῆς ὑπακοῆς καὶ τῶν παθημάτων τὸ ἔργον, τὸ ὁποῖον ἀνέλαβε. Καὶ ἀκριβῶς διὰ τῆς τοιαύτης σταθερᾶς ἐμμονῆς εἰς τὸν δρόμον, ὃν ὁ ἴδιος ἑκουσίως διεχάραξε δι᾽ Ἑαυτόν, ἀπεδείκνυεν ὅτι ἦτο πράγματι ὁ Υἱός, περὶ τοῦ ὁποίου ὁ Πατὴρ διεκήρυξεν: «Οὗτος εἶναι ὁ Υἱός μου ὁ ἀγαπητός, εἰς τὸν ὁποῖον ηὐδόκησα!» Ἐμμείνας εἰς τὴν ὁδὸν ταύτην μέχρι τέλους, ὁ Ἰησοῦς ὑψώθη ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ καὶ ἀπέκτησεν αἰωνίαν σωτηρίαν ὑπὲρ πάντων τῶν ἐπικαλουμένων Αὐτόν. Εἴη τὸ ὄνομα Αὐτοῦ εὐλογημένον εἰς τοὺς αἰῶνας, διότι «ἐταπείνωσεν Ἑαυτόν, γενόμενος ὑπήκοος μέχρι θανάτου»!

(ἀκολουθεῖ)

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ

(συνέχεια)

Δικαίωσις καὶ ἁγία ζωή.

(Ρωμ. ς'. 1—23).

Τὸ περὶ δικαιώσεως τοῦ ἁμαρτωλοῦ θέμα του ὁ Ἀπόστολος τὸ ἀνέπτυξε πλήρως. Ἀφοῦ ἔρριψεν ἄπλετον φῶς ἐπὶ τῆς ἀνθρωπίνης ἐνοχῆς καὶ τῆς ἀδυναμίας τοῦ ἀνθρώπου νὰ τὴν ἀποσείσῃ, ἀφοῦ ἔδειξεν ὅτι ἁπλῆ προνομιακὴ θέσις ἐκ φυσικῆς κληρονομίας δὲν ὠφελεῖ, μᾶς ὡδήγησεν εἰς τὴν ***πηγὴν*** τῆς δικαιώσεως, εἰς τὸν ***ἱλασμὸν τοῦ Χριστοῦ,*** τὴν ἀντικατάστασιν, τὴν δωρεὰν συγχώρησιν καὶ δικαίωσίν μας διὰ τῆς πίστεως, καὶ τὴν ἑνότητά μας μετὰ τοῦ Χριστοῦ, τοῦ ὑπὲρ ἡμῶν ἐξασφαλίσαντος τὰς εὐλογίας τῆς δικαιώσεως. Ὅ,τι πρόκειται νὰ ἀναπτύξῃ περαιτέρω βασίζεται εἰς τὴν θεμελιώδη αὐτὴν ἀρχήν, τὴν ὁποίαν ἔθεσεν: Ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἐκ φύσεως ὑπὸ κατάραν, ἀνίκανος νὰ σωθῇ καὶ ὅτι δικαιόνεται ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ***μόνον διὰ πίστεως***, ἀποδεχόμενος τὸ ἔργον τοῦ Χριστοῦ. Τοῦτο ἀποτελεῖ προϋπόθεσιν εἰς ὅλην τὴν διδασκαλίαν τοῦ Παύλου. Τὸ κεφάλαιον, εἰς τὴν μελέτην τοῦ ὁποίου τώρα θὰ προχωρήσωμεν, δεικνύει ὅτι τὸ σχέδιον τῆς δωρεὰν δικαιώσεως δὲν ἐνθαρρύνει τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν ἁμαρτίαν, ἀλλὰ τοὐναντίον τὸν ὁδηγεῖ εἰς ἁγιότητα.

Ἐδ. 1. ***Τί οὖν ἐροῦμεν; ἐπιμενοῦμεν τῇ ἁμαρτίᾳ, ἵνα ἡ χάρις πλεονάσῃ;*** Ἡ πιθανὴ καὶ εὐλογοφανὴς αὐτὴ ἀντίρρησις ἀναφέρεται εἰς τὸ ἐδ. 20 τοῦ ε'. κεφ. Τί ἔχομεν νὰ ἀντιτάξωμεν εἰς τὸ γεγονὸς ὅτι ἐκεῖ ὅπου ἡ ἁμαρτία περισσεύει, ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ πλεονάζει; Θὰ ἐξακολουθήσωμεν ἁμαρτάνοντες διὰ νὰ ἀπολαύσωμεν ἀκόμη περισσοτέραν χάριν; Εἰς τὴν ἀντίρρησιν αὐτὴν ὁ Ἀπόστολος προτίθεται νὰ δώσῃ ἀπάντησιν. Διὰ τῆς ἀπαντήσεως, ἡ ὁποία ἀκολουθεῖ, δεικνύει ὅτι κάθε ἄλλο παρὰ ἐνθάρρυνσις πρὸς ἁμαρτωλὴν ζωὴν δύναται νὰ προκύψῃ ἀπὸ τὴν διδασκαλίαν τῆς κατὰ χάριν δικαιώσεως.

Ἐδ. 2. ***Μὴ γένοιτο· οἵτινες ἀπεθάνομεν τῇ ἁμαρτίᾳ, πῶς ἔτι ζήσωμεν ἐν αὐτῇ;*** Μὴ γένοιτο! Μακρὰν ἡμῶν μία τοιαύτη ἰδέα! Ὅσον εἶναι δυνατὸν δι' ἕνα νεκρὸν νὰ μετάσχῃ τῶν πραγμάτων τῆς ζωῆς, νὰ αἰσθανθῇ, νὰ ἐπιθυμήσῃ, νὰ δράσῃ, ἄλλο τόσον εἶναι δυνατὸν διὰ τοὺς Χριστιανοὺς νὰ ἐπιθυμοῦν ζωὴν ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ. Ἐδῶ ἔχομεν τὸν ἀληθῆ χαρακτῆρα τῶν πιστῶν. Ἀπεθάνομεν ὡς πρὸς τὸν ἁμαρτίαν· δὲν δυνάμεθα νὰ λεγώμεθα Χριστιανοὶ καὶ νὰ ζῶμεν ἁμαρτωλὴν ζωήν· ἡ ἁμαρτία δὲν δύναται νὰ κυριαρχήσῃ εἰς τὴν ζωὴν τοῦ πιστοῦ, τοῦ δικαιωθέντος. Πῶς δυνάμεθα ἡμεῖς, οἵτινες ἐγνωρίσαμεν τὸν πραγματικὸν χαρακτῆρα τῆς ἁμαρτίας, διότι ἐπεκοινωνήσαμεν μὲ τὸν Θεόν, ἡμεῖς οἵτινες διὰ τῆς ὁμολογίας μας ἀπηρνήθημεν τὴν ἁμαρτίαν, πῶς δυνάμεθα νὰ τὴν συνεχίσωμεν; Δὲν ὑπάρχομεν ὡς πρὸς αὐτήν. Καὶ ἡ ἰδέα μόνον ὅτι δυνάμεθα νὰ ἐξακολουθήσωμεν ἁμαρτάνοντες, ὑπολογίζοντες εἰς τὴν χάριν, εἶναι ἀποτροπιαστικὴ διὰ τὴν Χριστιανικὴν ἀντίληψιν.

Ἐδ. 3. ***Ἢ ἀγνοεῖτε ὅτι ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν, εἰς***

τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν; Ἢ μήπως σᾶς διαφεύγει τὸ γεγονὸς ὅτι ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς τὸν Χριστὸν (προσέξατε, ὄχι ἁπλῶς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, ἀλλ' ***εἰς τὸν Χριστόν***), ἐβαπτίσθημεν εἰς τὸν θάνατόν Του;

Ἀναφέρεται βεβαίως εἰς τὸ ἐν ὕδατι βάπτισμα, δὲν εἶναι ὅμως δυνατὸν νὰ ἀφορᾷ μόνον αὐτό. Ἡ τελετὴ τοῦ βαπτίσματος εἴτε ὡς ὁμολογία πίστεως ἐκληφθῇ, εἴτε ὡς πρᾶξις ἀφιερώσεως, δὲν ἐνέχει τίποτε τὸ μαγικόν, ὥστε αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν νὰ περιέχῃ διὰ τὸν βαπτιζόμενον τὴν πεῖραν τῆς ἐσωτερικῆς ἀλλαγῆς—τῆς νεκρώσεως τοῦ παλαιοῦ ἀνθρώπου. Διὰ τὴν ἐσωτερικὴν αὐτὴν πεῖραν ἀπαιτεῖται κἄτι περισσότερον τῆς ἐξωτερικῆς τελετῆς. Τὸ «ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν», λοιπόν, πρέπει νὰ τὸ ἐννοήσωμεν ὅτι περιλαμβάνει ὄχι ἁπλῶς ἐκείνους, οἵτινες εἰς τὴν μικράν των ἡλικίαν ἢ καὶ μεγάλοι ἐβαπτίσθησαν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐκείνους οἵτινες ἔλαβον πεῖραν τοῦ ἐσωτερικοῦ βαπτίσματος, τῆς ***ἐσωτερικῆς ἀναγεννήσεως.*** Ὁ Χριστός, καθὼς διεκήρυξεν ὁ Πρόδρομος, ἔμελλε νὰ βαπτίσῃ «ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρί». Εἰς τοῦτο τὸ βάπτισμα μᾶλλον παρὰ εἰς τὸ ἐν ὕδατι ἐφαρμόζονται οἱ λόγοι τοῦ Ἀποστόλου. Ἐκεῖνος, ὅστις κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον ἐβαπτίσθη εἰς τὸν Χριστόν, εἰσῆλθεν εἰς τὴν πεῖραν τοῦ θανάτου—ἐβαπτίσθη εἰς τὸν θάνατον τοῦ Χριστοῦ.

Ἐδ. 4. ***Συνετάφημεν οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον, ἵνα ὥσπερ ἠγέρθη Χριστὸς ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ Πατρός, οὕτω καὶ ἡμεῖς ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν.*** Τὸ βάπτισμα εἰς Χριστὸν εἶναι νέκρωσις τοῦ παλαιοῦ ἀνθρώπου καὶ δημιουργία νέου τοιούτου. Τοῦ «ὁλοκληρωτικοῦ» τούτου πνευματικοῦ βαπτίσματος σύμβολον ἐξωτερικὸν ἀποτελεῖ τὸ ἐν ὕδατι βάπτισμα. Ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ἐξωτερικὴν τελετὴν—τοὐλάχιστον ὅταν γίνεται διὰ καταδύσεως—ἔχομεν πολὺ παραστατικὴν εἰκόνα τοῦ ἔργου τῆς ἀναγεννήσεως. Ὅπως τὸ σῶμα τοῦ βαπτιζομένου ἐξαφανίζεται ὑπὸ τὸ ὕδωρ καὶ ἀναδύεται πάλιν, οὕτω πως καὶ εἰς τὴν πεῖραν τοῦ Χριστιανοῦ διὰ τῆς πίστεως ὁ παλαιὸς ἄνθρωπος νεκροῦται καὶ θάπτεται—***συνετάφημεν μετ' αὐτοῦ***—καὶ καθὼς ὁ Χριστὸς ἀνέστη ἐκ τῶν νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ Πατρός, οὕτω καὶ ἡμεῖς μὲ τὰ αὐτὰ μέσα καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, ἀφοῦ διὰ τῆς πίστεως συναπεθάνομεν καὶ συνετάφημεν, καλούμεθα νὰ περιπατήσωμεν εἰς νέαν ζωήν.

Ἐδ. 5. ***Εἰ γὰρ σύμφυτοι γεγόναμεν τῷ ὁμοιώματι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀναστάσεως ἐσόμεθα.*** Διότι ἐὰν (ἐδῶ εἶναι ἀπαραίτητος προϋπόθεσις), ***ἐὰν*** ἔχωμεν γείνει ἓν μετ' Αὐτοῦ κατὰ τὴν ὁμοιότητα τοῦ θανάτου, ***σύμφυτοι,*** ἡνωμένοι εἰς τὸν θάνατον ἐκ τῆς ρίζης τῆς ὑπάρξεώς μας· ἐὰν Τὸν ὡμοιάσαμεν ὡς πρὸς τὸν θάνατόν Του καὶ ἐνεκρώσαμεν τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον ὅπως Ἐκείνου τὸ σῶμα ἐνεκρώθη, θὰ Τὸν ὁμοιάσωμεν καὶ ὡς πρὸς τὴν ἀνάστασίν Του. Θὰ μετάσχωμεν καὶ τῆς ἀναστάσεώς Του, θὰ γείνωμεν καὶ ὡς πρὸς τὴν ἀνάστασίν Του σύμφυτοι πάλιν, ἡνωμένοι μαζύ Του. Ὅπως Ἐκεῖνος ἀνέστη ἐκ τοῦ τάφου, νικήσας τὸν θάνατον, καὶ εἰσῆλθεν εἰς νέαν δόξαν, οὕτω καὶ τὸ πιστὸν τέκνον τοῦ Θεοῦ ἀνίσταται ἐκ τοῦ τάφου τῆς ἁμαρτίας καὶ εἰσέρχεται εἰς νέαν ἔνδοξον καὶ νικηφόρον ζωήν. Ἡ ζωὴ αὐτὴ εἶναι ***νέα*** ὡς πρὸς τὴν προέλευσίν της, ὡς πρὸς τὸν σκοπὸν καὶ ὡς πρὸς τὸν χαρακτῆρά της: Εἶναι ζωὴ αἰώνιος.

Ἐδ. 6. ***Τοῦτο γιγνώσκοντες, ὅτι ὁ παλαιὸς ἡμῶν ἄνθρωπος συνεσταυρώθη, ἵνα καταργηθῇ τὸ σῶμα τῆς ἁμαρτίας, τοῦ μηκέτι δουλεύειν ἡμᾶς τῇ ἁμαρτίᾳ.*** Γνωρίζοντες τοῦτο (ὅλοι οἱ Χριστιανοί, ὅσοι δὲν εἶναι μόνον κατ᾽ ὄνομα τοιοῦτοι, θὰ ἔπρεπε νὰ τὸ γνωρίζουν): ὅτι ὁ παλαιὸς ἄνθρωπος, ὁ φυσικός, ὁ πρὸ τῆς πείρας τοῦ Χριστοῦ ἄνθρωπος ***συνεσταυρώθη.*** Διὰ τῆς πίστεως ὁ παλαιὸς ἄνθρωπος πρέπει νὰ θεωρηθῇ καθηλωμένος ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ, ὅπου ὁ Χριστὸς ἔπαθεν ὡς ἀντικαταστάτης ἡμῶν. Ἡ συσταύρωσις αὕτη τοῦ παλαιοῦ ἀνθρώπου, τοῦ ***ἐγώ,*** φέρει τὴν κατάργησιν τῆς ἐξουσίας τῆς ἁμαρτίας. «Τὸ σῶμα τῆς ἁμαρτίας»—τὸ σύνολον τῶν δυνάμεων, αἱ ὁποῖαι ἑδρεύουν ἐντὸς τοῦ ἁμαρτωλοῦ, τοῦ μὴ μετανοήσαντος ἀνθρώπου, καταργεῖται, τίθεται κατὰ μέρος. Καὶ ἡμεῖς πλέον δὲν εἴμεθα σκλάβοι ἀλύτρωτοι, ὑπηρετοῦντες τὴν ἁμαρτίαν. Ἡ ἁμαρτία ἐδῶ παρίσταται ὡς κύριος, ἔχων ἐξουσίαν καὶ δύναμιν νὰ κρατῇ τὸν ἄνθρωπον ὑπόδουλον· ἀλλ᾽ ὁ Χριστὸς διὰ τοῦ θανάτου Του κατήργησε τὴν ἁμαρτίαν, ἐθανάτωσε τὸν σκληρὸν αὐτὸν δεσπότην· καὶ πᾶς ὅστις θεωρεῖ ἑαυτὸν συσταυρωθέντα μετὰ τοῦ Χριστοῦ ἀπολαμβάνει τῆς εὐλογίας τῆς ἀπελευθερώσεώς του.

Ἐδ. 7. ***Ὁ γὰρ ἀποθανὼν δεδικαίωται ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας.*** Ὁ πιστὸς ἦτο ὑποκείμενος εἰς τὴν ἁμαρτίαν πρὸ τῆς ἐπιστροφῆς του εἰς τὸν Χριστόν. Ἀλλὰ τώρα εἶναι νεκρὸς ὡς πρὸς τὴν ἁμαρτίαν. Καὶ ὅπως ἕνας δοῦλος, ὅταν ἀποθάνῃ, παύει πλέον νὰ εὑρίσκεται ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ κυρίου του, οὕτω πως ὁ Χριστιανός, ἐφ᾽ ὅσον θεωρεῖ τὸν ἑαυτόν του νεκρὸν διὰ τὴν ἁμαρτίαν, ἡ ὁποία ἦτο ὁ παλαιός του κύριος, εἶναι πλέον ἐλεύθερος ἀπὸ τῆς ἐξουσίας της. Ἡ λέξις ***δεδικαίωται*** χρησιμοποιεῖται ἐδῶ μὲ τὴν ἔννοιαν τῆς λυτρώσεως ἀπὸ τῆς ἐνοχῆς τῆς ἁμαρτίας καὶ ἀπὸ τῆς δυνάμεώς της τοῦ νὰ κρατῇ τὸν πιστὸν δέσμιον. Ἡ ἀπελευθέρωσις αὐτὴ βεβαίως δὲν σημαίνει διὰ τὸν Χριστιανὸν τελειότητα ἢ ἀναμαρτησίαν. Σημαίνει ὅμως ἀπαλλαγήν του ἀπὸ τὴν ὑποδούλωσιν εἰς τὴν ἁμαρτίαν. Δυνατὸν νὰ πέσῃ, δυνατὸν νὰ παραπλανηθῇ, ἐὰν δὲν ἀγρυπνῇ καὶ δὲν κρατῇ ζωντανὴν τὴν ἐπικοινωνίαν του μὲ τὸν Χριστόν· ἀλλ᾽ ἡ ἁμαρτία δὲν θὰ ἦναι πλέον ὁ κυρίαρχος εἰς τὴν ζωήν του.

Ἐδ. 8—9. ***Εἰ δὲ ἀπεθάνομεν σὺν Χριστῷ, πιστεύομεν ὅτι καὶ συζήσομεν αὐτῷ, εἰδότες ὅτι Χριστὸς ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν οὐκέτι ἀποθνήσκει, θάνατος αὐτοῦ οὐκέτι κυριεύει.*** Ἐάν, ἐπαναλαμβάνει ὁ Ἀπόστολος, ἐλάβομεν τὴν πεῖραν τοῦ θανάτου μετὰ τοῦ Χριστοῦ, πιστεύομεν, εἶναι ἄρθρον πολύτιμον τῆς πίστεώς μας, ὅτι καθὼς ἐλάβομεν τὴν πεῖραν τοῦ θανάτου, οὕτω θὰ λάβωμεν μετ᾽ Αὐτοῦ καὶ τὴν πεῖραν τῆς ζωῆς. Τοῦτο δὲν ἀναφέρεται εἰς τὴν μετὰ θάνατον ζωήν, ἀλλ᾽ εἰς τὴν παροῦσαν. Ὅπως ὁ Χριστὸς ἀνέστη ἐκ τοῦ θανάτου τοῦ σωματικοῦ, οὕτω καὶ ἡμεῖς θὰ ἀναστηθῶμεν ἐκ τοῦ θανάτου τῆς ἁμαρτίας, τοῦ πνευματικοῦ θανάτου. Ὅπως Ἐκεῖνος ζῇ, οὕτω καὶ ἡμεῖς θὰ ζήσωμεν τὴν νέαν πνευματικὴν ζωήν. Ἀλλά, μόλον ὅτι ἀρχίζει αὐτὴ ἡ ζωὴ ἐδῶ, εἶναι ζωὴ χωρὶς τέλος—αἰώνιος. ***Εἰδότες***—γνωρίζοντες, καθὼς πάντες γνωρίζομεν· τοῦτο δηλ. ἀποτελεῖ ἀναντίρρητον κεφάλαιον τῆς Χριστιανικῆς πίστεως—ὅτι ὁ Χριστὸς ἀναστὰς ἐκ τῶν νεκρῶν, δὲν ὑπόκειται πλέον εἰς τὸν θάνατον. Ὁ θάνατος δὲν

ἔχει καμμίαν ἐξουσίαν ἐπ᾿ Αὐτοῦ. «Ἔγεινα νεκρὸς καὶ ἰδού, εἶμαι ζῶν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων» (Ἀποκάλ. α΄. 18). Εἰς τὸν θρόνον δὲν κάθηται πλέον ὁ θάνατος ἀλλ᾿ ὁ Χριστός, ὅστις κρατεῖ τὰς κλεῖδας τοῦ ᾅδου καὶ τοῦ θανάτου. Αὐτὸ δὲν ἀποτελεῖ ἁπλῶς παρηγορίαν ἀφορῶσαν τὴν πέραν τοῦ τάφου ζωήν μας. Ὡς παρηγορία ὄντως εἶναι πολύτιμος, ἀλλ᾿ ἀκόμη περισσότερον πολύτιμος εἶναι ὡς ἐνίσχυσις διὰ τὴν πρακτικήν μας ζωήν. Ἡ ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ μᾶς ἐξασφαλίζει τὴν νίκην κατὰ τῆς ἁμαρτίας, διότι ἡ ἁμαρτία εἶναι τὸ κέντρον τοῦ θανάτου (παράβ. Α΄ Κορινθ. ιε΄. 53—57) καὶ ὁ Χριστὸς μᾶς ἀπήλλαξεν ἀπὸ τῆς δεσποτείας της.

(ἀκολουθεῖ) ***Μιχ. Β. Κυριακάκης.***

ΣΧΕΣΕΙΣ ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

Ἀντιφάσκει ἡ Θρησκεία πρὸς τὴν Ἐπιστήμην;

Ζ΄. Τί εἶναι ἐπιστημονικὸν καὶ τί εἶναι θρησκευτικὸν πνεῦμα; Διαφοραί. Ὁμοιότητες.

(συνέχεια)

Β΄. Εἴδομεν ὅτι τὸ θρησκευτικὸν πνεῦμα τὸ χαρακτηρίζουν κυρίως αἱ ἰδιότητες τῆς ἐξαρτήσεως, ἐμπιστοσύνης καὶ συνθέσεως.

Ἡ κυρία ἐκδήλωσις τοῦ θρησκευτικοῦ πνεύματος εἶναι ἡ πίστις.

Ὁ πιστὸς θέλει βεβαίως νὰ ἐξαρτᾶται ἀπὸ κἄτι ἀνώτερον ἀπὸ τὸν ἑαυτόν του, ἀλλὰ μὲ τὴν ἐνδόμυχον πεποίθησιν ὅτι ἡ ὑποταγή, εἰς τὴν ὁποίαν ὑποβάλλεται, ἀποτελεῖ δι᾿ αὐτὸν μίαν ἀπολύτρωσιν. Κἄποιος σοφὸς εἶπεν ὅτι δὲν ἐλευθερόνεται κανεὶς εἰμὴ μόνον ἐὰν προσκολληθῇ κάπου ὑψηλότερα ἀπὸ τὸν ἑαυτόν του.

«Τὸ νὰ ὑπηρετῇ τις τὸν Θεὸν σημαίνει ὅτι βασιλεύει».

Ἢ ὅπως λέγει ὁ Corneille, «εἶμαι ὁ κύριος τοῦ ἑαυτοῦ μου, ὅπως καὶ τοῦ Σύμπαντος, ἐὰν ἔχω τὸν Θεὸν ὡς Κύριόν μου».

Δὲν πρέπει ὅμως νὰ λησμονῆται ὅτι ***ἡ πίστις δὲν ἀποτελεῖται μόνον ἀπὸ ἐμπιστοσύνην.*** Ἔχει τὸ δικαίωμα καὶ τὸ καθῆκον νὰ ***ἐξελέγξῃ τὰς βάσεις,*** ἐπὶ τῶν ὁποίων στηρίζει αὐτὴν τὴν ἐμπιστοσύνην. «Τὸ πίστευε καὶ μὴ ἐρεύνα» δὲν ἔχει καμμίαν σχέσιν μὲ τὴν Χριστιανικὴν θρησκείαν. Τοὐναντίον ὁ Χριστὸς εἶπεν: «Ἐρευνᾶτε τὰς Γραφάς», καὶ «ὁ ζητῶν εὑρήσει».

Ἡ πίστις δὲν εἶναι παράλογος. Ὅπως λέγει ὁ Πασκάλ, «ἡ καρδία ἔχει τοὺς λόγους, τοὺς ὁποίους τὸ λογικὸν ἀγνοεῖ». Ὁ λογικὸς χαρακτὴρ τῆς πίστεως ἔγκειται εἰς τὸ γεγονὸς ὅτι μὲ τὸ νὰ δεχώμεθα ἰδέας ἀφῃρημένας καὶ πραγματικότητας μὴ ὁρατὰς ἀλλ᾿ ὑπερβατικὰς δὲν πράττομέν τι τὸ παράλογον.

Μήπως μόνον τὸ ὁρατὸν καὶ τὸ ἁπτὸν ὑπάρχει;

Αὐτὴν τὴν στιγμὴν δὲν ὑπάρχουν πραγματικότητες, ὅπως τὰ ἑρτζιανὰ κύματα, ποῦ μᾶς περιστοιχίζουν καὶ μᾶς διαπεροῦν χωρὶς ὅμως καὶ νὰ τ᾿ ἀντιλαμβανώμεθα, διότι δὲν ἔχομεν τὰ κατάλληλα πρὸς τοῦτο μέσα;

Ἂν ὅμως χρησιμοποιήσωμεν τὸν κατάλληλον δέκτην, ἀμέσως θὰ ἀκουσθοῦν ἁρμονίαι καὶ μελῳδίαι, αἱ ὁποῖαι διαφορετικά, ἂν καὶ ὑφίσταντο, ἐν τούτοις δὲν ἐγίνοντο ἀντιληπταί.

Τὸ ἴδιον συμβαίνει καὶ μὲ τὰς ἀκτῖνας Χ, μὲ τὰς ὑπεριώδεις ἀκτῖνας, μὲ τὸν ἠλεκτρισμὸν καὶ μὲ ἄλλας φυσικὰς δυνάμεις, τὰς ὁποίας ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων ἀντιλαμβανόμεθα.

Τί τὸ παράλογον λοιπὸν ὅτι ὑπάρχουν καὶ ἄλλαι δυνάμεις οὐχὶ ὁραταί, οὐχὶ ὑλικαί, αἵτινες δὲν ὑποπίπτουν εἰς τὰς αἰσθήσεις μας, αἱ ὁποῖαι μ' ὅλα ταῦτα ἀποτελοῦν «πραγματικότητα» καὶ αἱ ὁποῖαι ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων αὐτῶν γίνονται ἀντιληπταί;

Βεβαίως αὐτὰς τὰς ὑπερβατικὰς δυνάμεις ὁ ἄνθρωπος δὲν τὰς ἀντιλαμβάνεται μὲ τὰ ἀτελῆ αἰσθητήριά του καὶ τὰ ὑλικὰ μέσα ποῦ διαθέτει. Δὲν ἐμπορεῖ δηλαδὴ ὁ ἄνθρωπος νὰ θέσῃ τὸ ὑπερβατικὸν ὑπὸ τὸν μικροσκόπιον.

Διὰ πράξεως πίστεως θὰ τὰς ἀντιληφθῇ, θὰ ἐπικοινωνήσῃ μὲ τὸ ὑπερβατικὸν καὶ θὰ ἴδῃ τὰς συνεπείας εἰς τὴν ἰδίαν του ζωήν. Ἡ πίστις αὐτὴ δὲν εἶναι παράλογος.

Μήπως δὲν χρησιμοποιοῦμεν τὴν πίστιν καθημερινῶς εἰς τὰς σχέσεις μας μὲ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ἐπιστήμην; Ποῖος ἔζησε τὰ ἱστορικὰ γεγονότα, διὰ τὰ ὁποῖα μᾶς ὁμιλεῖ ἡ ἱστορία, ἢ ποῖος ἐπεσκέφθη ὅλας τὰς χώρας καὶ ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου, διὰ τὰ ὁποῖα μᾶς κάμνει λόγον ἡ γεωγραφία; καὶ ὅμως πιστεύομεν ὅλας τὰς διαβαιώσεις τῶν ἐπιστημῶν, διότι δὲν ἐμποροῦμεν νὰ κάμωμεν διαφορετικά, ἐφ' ὅσον ἄλλως τε μᾶς τὸ βεβαιοῦν ἀξιόπιστα πρόσωπα. Ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει, ἂν δηλ. ἠθέλαμεν ν' ἀποκτήσωμεν γνώσεις μόνον ἐξ ἰδίας ἐμπειρίας, ἐλάχιστα θὰ ἐγνωρίζομεν. Οὐδεμία πρόοδος θὰ ὑπῆρχεν.

Ἡ ***διαφορὰ*** λοιπὸν μεταξὺ πίστεως καὶ γνώσεως ἔγκειται μόνον εἰς τὸν ***τρόπον***, κατὰ τὸν ὁποῖον ἀποκτῶμεν τὰς γνώσεις καὶ ὄχι εἰς τὸ ἀποτέλεσμα, δηλ. ὡς πρὸς τὸ ὅτι μὲ τὴν ἐμπειρίαν τάχα ἀποκτῶμεν γνώσεις ἀσφαλεστέρας καὶ περισσότερον θετικάς, ἐνῷ μὲ τὴν πίστιν ὀλιγώτερον ἀσφαλεῖς καὶ θετικάς.

Τὸ οὐσιῶδες εἶναι νὰ βασίζεται ἡ πίστις μας εἰς βεβαίωσιν ἀξίαν ἐμπιστοσύνης. Αὐτὴ ἀκριβῶς ἡ προϋπόθεσις ὑπάρχει εἰς τὴν Χριστιανικὴν πίστιν. Εἶναι πολὺ ἐσφαλμένον νὰ νομίζουν μερικοὶ ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς ἀποτελεῖ ἁπλῶς καὶ μόνον θεωρίας ἢ ἠθικολογίαν. Τὸ περιεχόμενον τοῦ Χριστιανισμοῦ εἶναι ἀλήθειαι ὑπερβατικαί. Ἡ Χριστιανικὴ πίστις βασίζεται ἐπὶ τῆς ὑπερβατικῆς προσωπικότητος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ἡ πίστις λοιπὸν ἡ Χριστιανικὴ ἔχει τὸ ἔρεισμά της ἐπάνω εἰς τὴν προσωπικότητα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐπάνω εἰς τὸ ἔργον τῆς Λυτρώσεως, τὸ ὁποῖον Ἐκεῖνος ἔκαμε δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους. Ἡ πίστις εἰς τὸ ἔργον τῆς Λυτρώσεως, ὅπερ ἐγένετο ὑπὸ τοῦ ἐνανθρωπήσαντος Λόγου τοῦ Θεοῦ, ἀποτελεῖ τὸ μέσον, διὰ τοῦ ὁποίου ὁ ἄνθρωπος τακτοποιεῖται ἔναντι τοῦ Θεοῦ διὰ τὰς ἁμαρτίας του, καὶ γίνεται ἱκανὸς νὰ κάμῃ τὰ καλὰ ἔργα.

Ἀλλ' ὅπως εἴπομεν, ἡ πίστις ἡ Χριστιανικὴ δὲν εἶναι τυφλὴ οὔτε καὶ παράλογος. Ὅπως διακηρύττει ὁ Πασκάλ, «ὑπάρχει ἀρκετὸν φῶς δι' ἐκεῖνον ὁ

ὁποῖος θέλει νὰ πιστεύσῃ, καὶ ἀρκετὸν σκότος δι᾿ ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος δὲν θέλει νὰ πιστεύσῃ». Ἡ ἐλευθερία τοῦ ἀνθρώπου δὲν ἐκβιάζεται. Ὁ Θεὸς σέβεται τὴν ἀτομικὴν ἐλευθερίαν, διότι ὁ ἄνθρωπος εἶναι ὂν ἠθικόν, ἔχων μόνος μεταξὺ ὅλων τῶν ἐν τῇ γῇ πλασμάτων τὸ προνόμιον τῆς ἀτομικῆς ἐλευθερίας. Καὶ διὰ τοῦτο ἡ προσωπικότης τοῦ ἀνθρώπου ἔχει ἠθικὴν ἀξίαν. Ἄλλως ἄνευ τῆς ἐλευθερίας ταύτης ὁ ἄνθρωπος θὰ ἦτο ἓν ἠθικὸν μηδενικόν, ἕνα ρομπότ.

Διὰ τὸν θέλοντα λοιπὸν νὰ πιστεύσῃ ὑπάρχουν αἱ ***προφητεῖαι,*** αἱ ὁποῖαι ἐγράφησαν πολλοὺς αἰῶνας πρὸ Χριστοῦ καὶ αἱ ὁποῖαι ἐπηλήθευσαν πᾶσαι εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Ἰ. Χριστοῦ. Τὸ γεγονὸς δὲ ὅτι αἱ προφητεῖαι περιλαμβάνονται εἰς τὴν Παλαιὰν Διαθήκην, τὴν ὁποίαν ζηλοτύπως φυλάττουν καὶ τηροῦν οἱ Ἰουδαῖοι, οἱ ἐχθροὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἀποδεικνύει πληρέστατα τὴν ἀπόλυτον γνησιότητα καὶ ἀλήθειαν αὐτῶν. Κατὰ τὸν Πασκὰλ «αἱ προφητεῖαι ἀποτελοῦν τὸ μόνιμον θαῦμα».

Ὑπάρχει ἐξ ἄλλου ***τὸ θαῦμα τῆς διαδόσεως τῆς Χριστιανικῆς πίστεως*** ἀπὸ μίαν ὀλιγάριθμον ὁμάδα ἀγραμμάτων καὶ ἀδυνάτων (κατὰ τοὺς ἀνθρώπους) ἁλιέων, φωτισμένων ὅμως μὲ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, οἱ ὁποῖοι μὲ τὸ παράδοξον κήρυγμα τοῦ σταυρικοῦ θανάτου καὶ τῆς ἀναστάσεως ἑνὸς ὁμοφύλου των, τὸν ὁποῖον παρουσίαζον ὡς Θεόν, ἀνεστάτωσαν ὁλόκληρον τὴν κοσμοκράτειραν Ρωμαϊκὴν Αὐτοκρατορίαν καὶ ἔκαμαν τοὺς εἰδωλολάτρας νὰ γίνωνται Χριστιανοί.

Τί ἄλλο μαρτυρεῖ ἡ διάδοσις τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας μὲ τόσον πενιχρὰ μέσα, εἰ μὴ ***ὅτι ὁ ἱδρυτής της εἶναι αὐτὸς ὁ Δημιουργὸς τοῦ Κόσμου,*** ὅστις διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐφώτιζε καὶ φωτίζει τὰ πνεύματα καὶ τὰς καρδίας τῶν ἀνθρώπων, ὥστε νὰ ἀποδέχωνται τὴν Ἀλήθειαν; Ἰδοὺ τί ἔγραφε σχετικῶς ὁ Μ. Ναπολέων πρὸς τὸν κόμητα Montholon, ὅταν εὑρίσκετο εἰς τὴν Ἁγίαν Ἑλένην ἐξόριστος καὶ ταπεινωθεὶς ἐπεδόθη εἰς τὴν μελέτην τῆς Ἁγίας Γραφῆς: «Γνωρίζω τοὺς ἀνθρώπους καὶ σᾶς λέγω ὅτι ὁ Ἰησοῦς δὲν εἶναι ἄνθρωπος. Οὔτε »εἶναι ὁ Ἰησοῦς φιλόσοφός τις, διότι βάσις τῶν ἀποδείξεων Αὐτοῦ εἶναι τὰ »θαύματα, ἐξ ἀρχῆς δὲ Αὐτὸν ἐλάτρευσαν οἱ μαθηταί Του. Ἦλθεν εἰς τὸν »κόσμον μόνον καὶ μόνον διὰ ν᾿ ἀποκαλύψῃ τὰ μυστήρια τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τοὺς »νόμους τοῦ Πνεύματος. Ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος, ὁ Καῖσαρ, ὁ Μέγας Κάρολος »καὶ ἐγὼ ἐθεμελιώσαμεν μεγάλα κράτη. Ἀλλὰ ποῦ ἐστηρίξαμεν τὰ δημιουργή»ματα τῆς μεγαλοφυΐας μας; Ἐπὶ τῆς ***βίας.*** Μόνος ὁ Ἰησοῦς ἐθεμελίωσε τὸ »βασίλειον Αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ***ἀγάπης.*** Ἡ Χριστιανικὴ θρησκεία δὲν ἐπέτυχε τὴν »νίκην της ἐν τῷ κόσμῳ οὔτε εἰς μίαν ἡμέραν οὔτε εἰς μίαν μόνην μάχην. Ὄχι, »εἶναι ἕνας πόλεμος μακροχρόνιος, ἕνας πόλεμος πολλῶν αἰώνων, ὁ ὁποῖος »ἤρχισε διὰ τῶν Ἀποστόλων καὶ συνεχίζεται διὰ τῶν διαδόχων των καὶ διὰ »τοῦ ρεύματος τῶν ἐπερχομένων Χριστιανικῶν γενεῶν. Εἰς τὸν πόλεμον τοῦτον »ἀπὸ τὸ ἓν μέρος εἶναι παρατεταγμένοι ὅλοι οἱ βασιλεῖς καὶ ὅλαι αἱ δυνάμεις καὶ »ἐξουσίαι τῆς γῆς. Ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος δὲν βλέπω κανένα στρατόν, ἀλλὰ μόνον »τὴν πλήρη μυστηρίου δύναμιν ὀλίγων ἀνθρώπων, οἵτινες εἶναι ἐγκατεσπαρμένοι »ἐδῶ καὶ ἐκεῖ εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου καὶ οἱ ὁποῖοι δὲν ἔχουν κανένα ἄλλον »διακριτικὸν σύνδεσμον, εἰμὴ τὴν κοινὴν πίστιν εἰς τὸ μυστήριον τοῦ Σταυροῦ,

»Ἀποθνήσκω προώρως καὶ τὸ σῶμά μου θὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν γῆν διὰ νὰ γίνῃ »τροφὴ τῶν σκωλήκων. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἐπικειμένη τύχη τοῦ Μ. Ναπολέοντος. »Ὁποία μεγάλη ἀπόστασις μεταξὺ τῆς ἰδικῆς μου ἀθλιότητος καὶ τοῦ αἰωνίου »Βασιλείου τοῦ Χριστοῦ!».

Πλὴν ὅμως τῶν ἄλλων λόγων, οὓς μὲ τόσην συντομίαν ἐξεθέσαμεν, ὑπάρχει τέλος καὶ ἡ μαρτυρία τῆς ***ἀτομικῆς πείρας τῶν Χριστιανικῶν ἀληθειῶν***, ἡ ὁποία ἀποδεικνύει ὅτι κάθε ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος εἰλικρινῶς πιστεύει εἰς τὸν Λυτρωτὴν Χριστόν, μεταβάλλεται ψυχικῶς, γίνεται «ἄλλος ἄνθρωπος». Μήπως αὐτὸ δὲν ἀποτελεῖ ἐπίσης πραγματικὸν θαῦμα εἰς τὴν σημερινὴν ἐγωϊστικὴν ἐποχήν μας;

*
* *

Ἐὰν λοιπὸν μὲ αὐτὴν τὴν διάθεσιν ἐξετασθοῦν αἱ ἀντιθέσεις αἱ ὑπάρχουσαι μεταξὺ Θρησκείας καὶ Ἐπιστήμης, ὄχι μόνον περιορίζονται εἰς τὰς κανονικάς των ἀναλογίας, ἀλλὰ καὶ ἐμποροῦν νὰ ἐξηγηθοῦν.

Τὰ ***ἀντικείμενα*** τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς πίστεως διαφέρουν μεταξύ των. Εἶναι ὡς ἐκ τούτου πολὺ φυσικὸν ὅτι πρέπει νὰ ὑπάρχῃ καὶ διαφορὰ μεθόδου μεταξύ των. Ἐὰν ἄλλως συνέβαινεν, ἂν δηλαδὴ μὲ τὰς ἐπιστημονικὰς μεθόδους προσεπάθει τις νὰ λύσῃ τὰ θρησκευτικὰ προβλήματα ἢ καὶ τανάπαλιν, τότε θὰ ἔφθανεν εἰς σφάλματα καὶ πραγματικὸν ἀδιέξοδον.

(ἕπεται τὸ τέλος) ***Δημ. Ι. Μαγκριώτης,*** Δρ. Νομ.

ΜΑΡΙΑ Μ. ΚΑΛΟΠΟΘΑΚΗ

Τὴν 26ην Ἰανουαρίου ὁ Κύριος ηὐδόκησε νὰ καλέσῃ πλησίον Του μίαν ἀκόμη ἐκ τῶν εὐγενῶν ψυχῶν τῆς Ἑλληνικῆς Εὐαγγελικῆς οἰκογενείας. Ἡ Μαρία Καλοποθάκη - Στεργιογλίδου, θυγάτηρ τοῦ Μιχαὴλ Καλοποθάκη, μετὰ ὀλιγοήμερον ἀσθένειαν ἀπῆλθεν ἐκ τοῦ μέσου ἡμῶν εἰς ἡλικίαν 82 ἐτῶν, διὰ νὰ μεταβῇ εἰς τὸ ἀπείρως καλλίτερον περιβάλλον τῆς οὐρανίου Πατρίδος.

Ἡ ἀπελθοῦσα ἀδελφὴ ἡμῶν κατὰ τὰ μακρὰ ἔτη τῆς ἐπιγείου παροικίας της ἔδωκε σπάνιον παράδειγμα Χριστιανικῆς ἀγάπης, αὐτοθυσίας καὶ συμπαθείας πρὸς τοὺς πτωχοὺς καὶ τοὺς ἀσθενεῖς. Ἡ στοργή της πρὸς τοὺς πάσχοντας ὑπῆρξεν ἀπαράμιλλος, ἀκόμη καὶ μέχρι τῶν τελευταίων της ἡμερῶν.

Ἡ Μαρία Καλοποθάκη ἦτο ἡ πρώτη Ἑλληνίς, ἥτις ἐπεδόθη εἰς τὸ ἰατρικὸν ἐπάγγελμα, λαβοῦσα κατὰ τὸ ἔτος 1894 τὸ πτυχίον τῆς Ἰατρικῆς Σχολῆς τῶν Παρισίων. Τὸ πρακτικόν της στάδιον ἤρχισεν ἐν Ἀθήναις τῷ 1895, ἀφιερώσασα ὅλα τὰ φυσικὰ καὶ ἐπίκτητα χαρίσματά της εἰς τὴν περίθαλψιν κυρίως τῶν πτωχῶν ἀσθενῶν, τοὺς ὁποίους ἀθορύβως περιεποιεῖτο μὲ πᾶσαν ἀνιδιοτέλειαν.

Κατὰ τὸν Ἑλληνοτουρκικὸν πόλεμον τοῦ 1897 μετέβη εἰς τὸ ἐν Θεσσαλίᾳ μέτωπον ἐπὶ κεφαλῆς χειρουργείου τῆς τότε Ἑνώσεως τῶν Ἑλληνίδων. Ἐπίσης

κατὰ τὸν πρῶτον Βαλκανικὸν πόλεμον ὠργάνωσε καὶ διηύθυνε παρόμοιον χειρουργεῖον τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ εἰς τὸ Ἠπειρωτικὸν μέτωπον. Ἀλλὰ καὶ ὁλόκληρος ἡ μετέπειτα ζωή της ἦτο μία διαρκὴς ὑπηρεσία. Ὅπου καὶ ἂν εὑρίσκετο, συνέρρεον πρὸς αὐτὴν πλήθη διὰ νὰ ζητήσουν τὴν περίθαλψιν καὶ προστασίαν της. Ἐκείνη δὲ πάντοτε ἐστέκετο πρόθυμος πρὸς πᾶσαν ὑπηρεσίαν, μὴ φειδωμένη τοῦ ἑαυτοῦ της καὶ τῆς ὑγείας της καὶ ἀδιαφοροῦσα πρὸς τὸ ὑλικὸν συμφέρον.

Ἡ ἐπίδοσις ἐπίσης τῆς ἀδελφῆς ἡμῶν εἰς πνευματικὰς μελέτας ὑπῆρξεν ἰσαξία τῶν ἄλλων χαρισμάτων της. Ἄρθρα καὶ μελέται της, πρωτότυποι καὶ ἐκ μεταφράσεως, εὑρίσκονται ἄφθονα δημοσιευμένα εἰς διαφόρους τόμους τοῦ «Ἀστέρος τῆς Ἀνατολῆς» καὶ ἀποδεικνύουν βαθεῖαν γνῶσιν τῶν διαφόρων θεμάτων, ἅτινα ἀπασχολοῦν τὴν Χριστιανικὴν σκέψιν. Ἡ ἐπιθυμία της νὰ μεταδώσῃ καὶ εἰς τοὺς ἄλλους τὰς ἀληθείας τοῦ Χριστιανισμοῦ διετηρήθη μέχρι τέλους τῆς ζωῆς της καὶ μέχρι πρὸ ὀλίγων ἀκόμη ἐτῶν ἐδίδασκε μίαν τάξιν τοῦ Κυριακοῦ Σχολείου τῆς Α′ ἐν Ἀθήναις Ἑλλ. Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας, προσπαθοῦσα νὰ χαράξῃ εἰς τὰς ἁπαλὰς καρδίας τῶν νεαρῶν μαθητῶν της τὴν σωτήριον γνῶσιν τῆς ἀληθείας τοῦ Εὐαγγελίου. Ἐκεῖνο ὅμως, διὰ τὸ ὁποῖον ὑπὲρ πᾶν ἄλλο θὰ εὐγνωμονῶμεν τὸν Θεὸν καὶ θὰ γεραίρωμεν τὴν μνήμην τῆς Μαρίας Καλοποθάκη, εἶναι οἱ ὕμνοι, τοὺς ὁποίους μᾶς ἐκληροδότησεν. Ὄντως εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Εὐαγγελικὸν ὑμνολόγιον οἱ γλυκύτεροι, οἱ ἀρτιώτεροι καὶ οἱ μεγαλοπρεπέστεροι ὕμνοι εἶναι ἔργον τῆς κοιμηθείσης ἀδελφῆς. Τὸ κενόν, τὸ ὁποῖον δημιουργεῖ ὁ θάνατός της, θὰ γείνῃ περισσότερον αἰσθητὸν εἰς τὸν στενότερον κύκλον τῆς Α′ ἐν Ἀθήναις Ἑλλην. Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας. Δὲν θὰ τὴν ἴδωμεν πλέον καθημένην παρὰ τὸ ἁρμόνιον διὰ νὰ μᾶς ὁδηγῇ εἰς τὴν ὑμνῳδίαν. Δὲν θὰ ἀκούσωμεν πλέον τὴν φωνήν της. Ἐκείνη ψάλλει τώρα τὴν «νέαν ᾠδὴν» εἰς τοὺς οὐρανούς. Ἡμεῖς δὲν ἔχομεν εἰμὴ νὰ εὐχαριστήσωμεν τὸν Κύριον διὰ τὸ καλὸν παράδειγμά της, νὰ ζητήσωμεν χάριν ὅπως ἐμπνευσθῶμεν ἀπὸ τὸ πνεῦμα τῆς ἀγάπης ὅπερ τὴν ἐνέπνεεν εἰς τὴν ζωήν της, καὶ μὲ τὸ βλέμμα πάντοτε προσηλωμένον εἰς τὸν Χριστὸν νὰ Τὸν παρακαλέσωμεν νὰ ἐγείρῃ περισσότερα ἐκ τῶν τοιούτων τέκνων Του διὰ νὰ ἐργασθοῦν τὰ ἔργα τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς ἀγάπης μὲ τὸ πνεῦμα αὐτοθυσίας καὶ ταπεινοφροσύνης τῆς Μαρίας Καλοποθάκη.

«Μακάριοι οἱ νεκροὶ οἱ ἐν Κυρίῳ ἀποθνήσκοντες ἀπ᾿ ἄρτι! Ναί, λέγει τὸ Πνεῦμα, ἵνα ἀναπαύσωνται ἐκ τῶν κόπων αὐτῶν, τὰ δὲ ἔργα αὐτῶν ἀκολουθοῦσι μετ᾿ αὐτῶν» (Ἀποκάλ. ιδ′. 13).

Μιχ. Β. Κυριακάκης.

ΠΟΙΚΙΛΑ
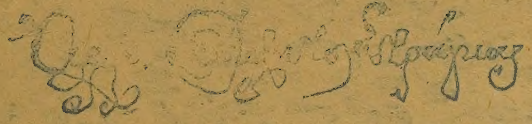
— ***Ἡ ἐν Ἑλλάδι κυκλοφορία τῶν Ἰ. Γραφῶν.*** Ἡ συνάδελφος «Ζωὴ» ὀρθῶς παρατηρεῖ ὅτι εἰς τὴν στατιστικὴν τῆς παγκοσμίου κυκλοφορίας τῶν Ἱ. Γραφῶν, ἣν ἐδημοσιεύσαμεν εἰς τὸ τεῦχος Νοεμβρίου π. ἔτους, δὲν συμπεριελήφθη καὶ ἡ κυκλοφορία τῆς ἑλληνικῆς ἐκδόσεως τῆς «Ἀδελφότητος Θεολόγων ἡ Ζωή». Εἰς τοῦτο δὲν πταίομεν ἡμεῖς, ἀφοῦ ἡ ἐν λόγῳ Ἀδελφότης δὲν ἐδημοσίευσε τοὺς ἀριθμοὺς τῆς κυκλοφορίας τῆς ἐκδόσεως ἐκείνης. Ἤδη τοὺς δημοσιεύει ἡ συνάδελφος καὶ εὐχαρίστως τοὺς ἀναδημοσιεύομεν καὶ ἡμεῖς χάριν τῶν ἡμετέρων ἀναγνωστῶν: Τῆς ἐν λόγῳ ἐκδόσεως τῶν Ἱ. Γραφῶν εἰς τὸ ἀρχαῖον Ἑλληνικὸν κείμενον (τὸ ἀρχέτυπον τῆς Κ. Διαθήκης καὶ τὴν ἀρχαίαν μετάφρασιν τῆς Π. Διαθήκης τῶν Ἑβδομήκοντα) ἐκυκλοφόρησαν κατὰ μὲν τὸ ἔτος 1939 ἀντίτυπα 7,000, ἤτοι, 1000 τῆς Π. Διαθήκης καὶ 6.000 τῆς Κ. Διαθήκης, κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1940 ἐκυκλοφόρησαν 13,681 ἀντίτυπα, ἤτοι, 432 τῆς Π. Διαθήκης, 1962 τῶν Ψαλμῶν, καὶ 11,287 τῆς Κ. Διαθήκης. Τὸ σύνολον τοῦτο τῶν 13,681 ἀντιτύπων, προστιθέμενον εἰς τὸ τῶν πωλήσεων τῶν ἀλλοδαπῶν Βιβλικῶν Ἑταιριῶν, ἀναβιβάζει τὴν παγκόσμιον κυκλοφορίαν τῶν Ἱ. Γραφῶν εἰς 25,937, 809 ἀντίτυπα.